

WILDE BESTUIVERS VAN GROOT BELANG

Voor de voorplanting van planten is 'bestuiving' van groot belang. Stuifmeel moet van de meeldraad op de stamper van een bloem komen. Pas dan kan zich een vrucht vormen, met daarbinnen het zaad. Bij sommige planten vindt de verspreiding van stuifmeel plaats via wind of water, of de plant doet aan 'zelfbestuiving'. Maar in Nederland wordt 80% van de plantensoorten door insecten bestoven.

PLANTEN EN INSECTEN ZIJN AFHANKELIJK VAN ELKAAR

Of het nu wilde planten in de natuur zijn, (sier)planten in tuinen, stadsparken, plantsoenen en bermen, of voedselgewassen in de landbouw: ze hebben insecten nodig. De insecten bezoeken de bloeiende planten voor voedsel en nest- en schuilgelegenheid. Min of meer per ongeluk zorgen ze daarbij voor bestuiving. Gedurende miljoenen jaren hebben deze relaties zich in de natuur ontwikkeld.

WILDE BIJEN

In Nederland komen ongeveer 360 soorten bijen voor. Slechts één hiervan is de bekende honingbij. Een geval apart, want deze leeft hier niet of nauwelijks in het wild. De honingbij wordt door imkers gehouden in grote volken in bijenkasten, vaak bestaande uit enkele tienduizenden honingbijen: eigenlijk een productiedier en geen wilde diersoort dus. De andere bijensoorten worden niet door mensen verzorgd en noemen we daarom 'wilde' bijen. Behalve de hommels leven zij solitair (niet in een volk) en hebben dan vaak ook geen angel om het volk te verdedigen.

WILDE BESTUIVERS VERSUS HONINGBIJEN IN DE FRUITTEELT

In Rivierenland komt veel fruitteelt voor. Bij de bestuiving van de bloesem worden traditiegetrouw honingbijen ingezet. Imkers brengen hun bijenvolken met kast en al naar de boomgaarden. Wilde bestuivers blijken echter een gróter aandeel te hebben in de bestuiving dan honingbijen. Ook zorgt een grotere soortenrijkdom aan wilde bestuivers in een perceel voor een 'betere' (volledigere) bestuiving en hogere economische opbrengst: het fruit heeft vaker een symmetrische vorm. Biodiversiteit loont dus!

Echter: op fruitbloesem alleen kan een wilde bestuiver geen heel 'vliegseizoen' leven. Om genoeg wilde bestuivers in de boomgaard te hebben, is het daarom van groot belang dat hun natuurlijke leefomgeving in de buurt te vinden is.

SOORTEN WILDE BESTUIVERS IN NEDERLAND

• Solitaire wilde bijen - 330 soorten

In Nederland leven de meeste wilde bijensoorten alleen (solitair). Een volwassen wilde bij leeft meestal maar een paar weken. Sommige soorten komen alleen in het voorjaar voor, andere soorten midden in de zomer of in het najaar. Ook zijn er soorten met twee generaties in één vliegseizoen. Volwassen bijen hebben de suikerrijke nectar van bloemen nodig als voedsel voor zichzelf: brandstof. Stuifmeel is voedsel voor de larven.

• Hommels - 30 soorten (hommels zijn óók wilde bijen!)

Hommels leven niet alleen, maar in een kolonie van vijftig tot enkele honderden individuen met een koningin. Veel kleiner dan een honingbijenvolk dus. Hommels zijn door hun dichtbehaarde en grotere lichaam aangepast aan lagere temperaturen.

- **Zweefvliegen - 330 soorten**
Vrijwel alle volwassen zweefvliegen eten nectar en stuifmeel en dragen daarom flink bij aan de bestuiving. Zweefvliegen kunnen soms erg op honingbijen of wespen lijken. Het belangrijkste verschil is dat een zweefvlieg twee vleugels heeft, terwijl een bij er vier heeft (wat soms moeilijk te zien is, omdat de vleugels enigszins overlappen). Zweefvliegen steken niet!
- **Vlinders - meer dan 2400 soorten, voornamelijk nachtvlinders.**
Er zijn 53 soorten dagvlinders in Nederland, waarvan we als mens ook erg genieten vanwege hun mooie uiterlijk. De meeste vlinders leven van nectar, die ze van veel verschillende plantensoorten lusten en met hun roltong opzuigen. Ondanks dat ze voor zichzelf geen stuifmeel nodig hebben, dragen ze wel bij aan de verspreiding ervan.
- **Wespen - circa 500 soorten**
Sommige wespensoorten leven in koloniën, waar andere insecten en vlees van kadavers van kleine zoogdieren, amfibieën en vogels aan de larven worden gevoerd. Een wespennest van ca. 6000 wespen eet in één week een half miljoen vliegen en 130.000 muggen. Een wespenlarve eet zo'n 50 bladluizen per dag! De larven produceren een zoete vloeistof die de volwassen wespen nuttigen. Vroeg in het voorjaar en later in de zomer zijn er geen larven. Dan zijn volwassen wespen aangewezen op nectar uit bloemen, dus dragen ze ook bij aan bestuiving. Ook komen ze dan af op rijp fruit en zoetheid die mensen eten en drinken.

ETEN EN GEGETEN WORDEN

Al deze wilde bestuivers en hun eitjes en larven zijn natuurlijk ook een grote voedselbron voor andere diersoorten, zoals vogels, egels, kikkers, padden, salamanders, slangen, vissen en andere, grotere insecten zoals spinnen en libellen. Insecten komen in bijna iedere voedselketen voor. Grote groepen dieren zouden uitsterven als er geen insecten meer zouden zijn. Samen met de plantenwereld vormen ze de basis voor de biodiversiteit.

MEER WETEN?

Kort

- Bekijk deze [vlog](#) van onderzoekers van Naturalis over het belang van wilde bijen.
- Leer meer over bestuiving via de [Natuurwijzer van Naturalis](#).

Verdieping

- Lees [hier](#) meer over waarom bestuivers zo van belang zijn voor landbouw, stedelijk groen én natuurgebieden.
- “[Bijen in de Boomgaard](#)” is een werkboek voor fruittelers voor meer biodiversiteit en een goed bestoven gewas, ontwikkeld door De Fruitmotor i.s.m. Wageningen University & Research, gratis te downloaden of als papieren versie te bestellen.

Gewone sachembij

Akkerhommel

